

Gleda jih Pavle, pak im bjesedi.
„Poljubite se, zagrlite se,
kratki su danci, sunce zalazi!“
Dok ih je Pavle tako gledao,
prisojka guja i njeg upeče,
da kratkom mukom dugu otkupi.
Guja ga pecnu, pak se otrova
od ljuta trova, jada njegova.

SLEPEC MATIJA. ADAM SEVER. LJUBLJANA.

Nastalo je čisto mirno. Stal je poleg zvonika ter čakal.

Okoli in okoli cerkvice sv. Petra so bili razpeti šotori, pokriti z belim platnom, v katerem se je gugal lahen vetrič, in včasih se je platno napelo, da so zaškripale vereje, po katerih je bilo raztegnjeno. Pod šotori so se bleščali živobarvani medeni konjički, petelinčki, srca in belorudeči zavitki z odpustkom, kajti obhajali so cerkveni god. Zadej so dremali prodajalci. Nad šotori se je nemo dvigal nizek, širok zvonik z visoko, malce začrnelo, leseno streho, na kateri je bil pritrjen železen križ; bil je videti kakor starček v zimski kučmi. Pod njim so se raztegali močni oboki, ki so ga nosili in izpod katerih se je videlo skozi vrata v nizko cerkvico z majhnimi, omreženimi okni.

Matija je napenjal ušesa ter poslušal; čulo se je le mrmranje duhovnikovo pred altarjem in odgovarjanje strežnikovo. Tipal je po črnikasti, z rdečimi križci posuti lajni, ki mu je visela okolu vratu, in silno ga je mučilo, ker se še ni upal zavrteti; vsak trenotek se mu je zdelo, da bo opravilo končano in da se vsujejo ljudje na prosto.

Naenkrat pa je zaslišal nad seboj v zvoniku neko premikanje, in skoro je zapel zvon, za njim pa so zašuščale orglje, in srebrni mašni zvončki so zažvenkljali v cerkvi in vsi ti glasovi so vreli raz nizkega griča tja dol na livade. Nebo je bilo temnomodro

ter se pogrezalo v daljavi za zelenimi holmi na zemljo; tudi najoddaljenejši griči so se videli v jasnih, razločnih konturah. V globoki modrini se je blesketalo solnce sredi nebeškega svoda kakor zlat ogenj ter napajalo s polno svetlobo ozračje.

Namah so utihnile orglje; med vrati je nastala gnječa in posamične gruče so se vsipale na plano.

Slepec je presenečen zagrabil za vreteno ter zavrtel, da je zaškripala lajna, ter začel prositi s klobukom: Usmilite se v Kristusovem imenu slepega reveža. Vedel je, da sedaj najložje dobi kak dar, ako ga sploh dobi. Stegal je med gnječo roko, in večkrat so ga potisnili ljudje nazaj, da je omahnil na zid, sem in tja mu je kdo zaklical, naj pazi, da ne strese drobiža, toda vkljub temu je silil Matija vedno tja, kjer je bil največji naval.

Prodajalci pod šotori pa so dvignili glave kvišku ter pričeli švigati sem ter tja. Vse se je gibalo okoli cerkve svetega Petra, a pod šotori je šumelo kakor v panjih. Mladenci so izbirali dekletom srca in nazobčane zavoječke, starejši možje pa so stali po dva ali trije skupaj in opazovali vreme ter majali z glavami. Ko je prišel pri zadnjih vratih iz zakristije mlad duhovnik, se je ljudstvo umikalo, se mu odkrivalo in mu poljubljalo roko.

V cerkvi je ostalo le še malo ljudi.

Božič pa je vrtel lajno. Hitel je, kar je mogel, kot da bi hotel s tem prisiliti ljudi, da mu vržejo kaj v klobuk.

Naenkrat pa je zvon utihnil za hipec, na to pa se zopet oglasil iz lin; zazvonilo je poldne. Možje, kar jih je bilo blizu cerkve, so se odkrili ter glasno molili, ženske pa so odhitele po stezah navzdol, da so jim frfotale pisane rute, in med potom so čebetale molitve, gledaje v tla. Ko je utihnil zvon, so se počasi odpravili tudi kmetje.

Slepec je ostal sam pred vrati. Zravnal se je ob zidu ter pospravil drobiž,

Potem pa je poiskal za srajco kos kruha, prijel ga z obema rokama in pričel jesti; vedel je, da je poldan že proč. Slutil je, da se dela krog njega senca, ker ga ni več žgalo po obrazu. Ko je razgrizel kruh, je pobral palico poleg sebe na tleh ter se uprl nanjo. Poslušal je, ali je še kaj prida ljudstva na griču. Nekje na strani se je čulo glasno govorjenje, nekdo je celo vpil ter klical nekoga po imenu.

Potem se je zaobrnil Matija okolu slopa ter zopet napenjal ušesa. Iz cerkve je slišal šepet, in posamične besede je razločil popolnoma; sklepal je, da mora biti znotraj več ljudi, ker se je čulo v tišini tudi kakor drsanje kolen okoli altarja, vmes pa so padale jagode rožnega venca na klop kot toča po drevesnem listju. Zato je Božič izpustil palico iz rok ter se spustil proti tlu, da je obsedel na zvonikovem podstavku ter zopet zagodel; roka mu je gonila vreteno mehanično in lajna je škripala sprva v visokih, kričečih glasovih, potem pa je začelo v škrinjici grčati in hropeti, dokler ni privrtel do konca, na to pa se je ponavljalo isto v novič.

Čim dalje je godel, tem bolj se je zatapljal ter poslušal sam z neko radovednostjo glasove iz lajne, kateri so mu polnili ušesa že tisoč in tisočkrat. Redkokdaj je pokimal z glavo in še mari mu ni bilo ali bo dobil kak milodar ali ne, z noge je potegnil včasih po pesku, ki se je belil pod zvonikovim kapom, da, telo mu je bilo čisto mirno, tudi obraz je bil kakor izklesan; poznale so se v njem poteze negotovosti in neke skrite holi. Tako se je slepee zaveroval, da sčasom ni slišal popolnoma nič drugega kot svojo lajno, ki se je glasila v eno mer enakomerno, zdaj pridušeno, zdaj čvilče in kričeče.

Takoj, ko je odzvonilo poldne, pa so pričeli prodajalci pospravljati šotore. Sneli so platno raz drogeve ter zavili slaščice v prte in znosili vse skupaj z griča na majhne vozičke, ki so jih čakali spodaj. V pol ure

je ležalo po pohojeni travi okolu cerkve samo še nekaj ostankov papirja. Le kak očanec ali kaka starica se je prikazala za oglom ter izginila počasnih korakov. Dobro, da so sejmarji odšli, se je vrnil tudi cerkovnik od nekod ter opomnil majhno dekletce, ki je še ostalo v cerkvenih klopeh, ker je bržčas izgrešilo svojce, naj oddide domov. Bosonogi otrok se je zbal ter stekel ven. Cerkovnik pa je zaklenil sprednja vrata od znotraj ter odšel skozi zakristijo.

Za Božiča se ni zmenil nihče. Ono dekletce ga je gledalo in poslušalo nekaj časa za slopom, potem pa se je spomnilo cerkovnika ter zopet zbežalo, kar so jo nesle noge. V nekaj trenutkih potem se je naselil okolu cerkvice sv. Petra globok mir; ni je bilo razen slepca človeške duše na griču — ta pa je godel v enomer. Lahen veter, ki je baš okolu poldneva utihnil, je zavel zopet tako na lahko, da se je komaj čutilo. Pred cerkvijo se je razprostirala koničasta senca stolpova ter lezla po travi dalje; zdelo se je kakor bi jo tirali naprej neubrani glasovi, ki so vreli iz slepčeve lajne.

Naenkrat pa, ko se mu je zmeknila škrinjica ter se mu obesila na roko, da ni mogel več vrteti, je prestal. V začetku se mu je zdelo, da sliši še one glasove, potem pa se je zganil. Začel je tipati za klobukom, potem pa je skušal vstati; oprl se je na zid ter se zravnal. Že je začel z visokim, hripavim glasom: Usmilite se v Krizanega imenu... ter iskati vretena, a tedaj je instinktivno nagnil glavo na stran, če bi slišal prihajati koga. Čul ni nikogar. Za tem je pritisnil roko k ušesu ter se pomaknil dalje ob zidu. Spomnil se je onega šepeta ter si mislil, češ, morda je kdo v cerkvi ter moli. Ničesar ni slišal. niti prodajalcev ne. Zazdelo se mu je neumevno, in sklepal je, da morda ne sliši dobro. Na to pa se je pomaknil zopet na prejšnje mesto ter čakal, da morda vjame kak glas. Nič ni

bilo, le veter je začel pihljati močneje ter ga gladiti po obrazu. Dolgo je stal nepremično ter mislil, kako da vlada taka tišina, kdaj naj bi bili odšli vsi ljudje, — moral bi slišati vendar vsaj prodajalce, ko so pospravljali svojo robo.

Slepec se je sklonil ter tipal po tleh za palico, ki mu je ležala pri nogah, jo pobral ter se uprl nanjo, tedaj pa se je stresel. Ako res ni nikogar več na griču, kako naj pride doli, kako naj dospe v vas. Zbal se je ter se pritisnil ob zvonik. Kaj, saj skoro ni mogoče! Prav gotovo bi bil moral slišati prodajalce in tudi bi mu moral kdo vreči med tem, ko je godel, kak novce v klobuk, in to bi bil čutil gotovo, saj je vrtel lajno dolgo, in vsi ljudje niso takoj opoldne vdrli iz cerkve; na vsak način mora biti še kdo znotraj.

Božič je začel tipati s palico okolu sebe. Najprvo je drsal po tleh, nato pa je dvignil palico pred se v zrak. Zadel je nekolikrat v zid in na to je krenil pod zvonik; hotel je priti v cerkev ter ondi poklicati koga, kdor bi že bil znotraj, naj ga popelje doli v vas ali vsaj na veliko cesto. Majal se je med širokimi slopovi pod nizkim, zategnjenim obokom sem ter tja. Bil je že blizu cerkvenih vrat; drgnil je s palico po zidu, z drugo roko pa je držal za klobuk na glavi instinktivno, da ne bi zadel kam ter ga izgubil, dasi sam ni vedel, kam. Kmalu je začutil podboj. Povesil je palico, in lice se mu je zasmehljalo. Oprijel ga je hitro z roko. Že je stopil na prag ter skušal sneti klobuk, toda butil je s komolcem ob duri, potem pa tipal na desno stran, češ, morda je samo ta polovica odprta, toda tudi tu ni mogel noter. Zgrabil se je za kljuko ter pritiskal. Zaklenjeno je bilo.

Obstal je. Pritisnil je še enkrat krčevito na vrata, na kar mu je omahnila roka. Bil si je popolnoma na jasnem, da je sam na griču, in vstala mu je slutnja, da je morda že mrak, da se bo storila skoro noč, če ni že

popolnoma tema. Ako ni nič slišal, kako so se odpravljali prodajalci, in tudi ljudi ne, ki so se zakasnili v cerkvi, ko so se vračali, zakaj naj bi bil preslišal tudi zvon, ko je prišel zvonit cerkovnik angeljsko češčenje. Skoro gotovo je zaspal ob lajni, ker mu je bilo vroče, ter prespal več ur tako trdno, da ga ni moglo nič prebuditi. Zopet je poslušal. Vladala je okoli cerkve grozna tišina, v zraku pa se je gibal vetrič. Da, čisto gotovo je noč, mrak je že minul in sedaj je tema. Slepec se je vstrašil.

Zavpil je skoro nehote, kar je mogel: »O—o—o!« in zopet je vtihnil, na to pa ponovil še enkrat, kar se je dalo. Nihče se ni oglasil, le odmev se je lovil ob stenah. Pa kaj treba vpiti, si je mislil, do vasi je več, nego pol ure, do ceste malo manj, a sedaj ni tam nikogar.

Taval je zopet med slopovi nazaj pred cerkev na pohojeno travo ter premišljal, kaj naj stori. Stal je nekaj časa, potem se je pa odločil, da odide sam z griča. Saj hodi tudi po vasi sam, saj bo tipal s palico. Tukaj ne more ostati sedaj za celo noč, in morda sem gori tudi jutri opoludne ne pride nihče zvonit. Prišel bo že do kake hiše. — Bil si je v svesti, da mora naprej. Prijel je z levico za lajno, v desnici pa je imel palico ter se pomikal izpred cerkvice sv. Petra.

Solnce je bilo že blizu zatona ter je lilo zlato luč raz temnomodro nebo. Trava se je na lahko zibala kakor gladina čistega jezera; rmeni poletni regrat in visoka žolta kozja brada sta se priklanjala med zelenim biljem, poleg njih pa se je modril šmarni križ s polnim cvetom, a pri njem je cvetelo belo-rumeno volovsko oko s tenkimi, nežnimi stebli. Vzdigal se je duh poljskih cvetlic v zrak.

Slepec se je pomikal počasi nizdolu po griču med visoko travo. Spodaj, kjer se je grič zlival v livade, se je skrival Petrov ključ, ona modrordeča, plemenita cvetka z močnim vpojnim vonjem. Naprej v daljavi

pa so se zgrinjale pisane trate in travniki, a za njimi so se zaztezali griči, za katerimi se je pričel dvigati ozek, snežnobel oblak v modrino.

Slepec se je nekako zveselil, ko je začutil, da je prišel z brega na ravno, in upanje mu je zasvetilo. Zopet je začel tipati s palico po tleh pred se in pomikal se je z neko gotovostjo naprej. Skoro bi prejel za vreteno ter zagodel na lajno iz nekega notranjega zadovoljstva. Vstala pa mu je vendar misel, ali ne bi mogel priti do kakega pota. Začel je tipati natančnejše, ne bi li prišel vsaj na stezo in zazdelo se mu je, da so mu tla pod nogami shojena. Na enkrat pa je zadel s palico ob neko stvar, ki je bila zabita v zemlji. Začel je tipati z rokami in prepričan je bil, da je kazalo ob poti v vas. Snel je lajno ter si jo obesil na eno samo ramo, da bi lažje hodil. Prestopil se je za par korakov v naglici, tedaj pa se je pogreznil.

Med bujno zeleno travo se je vil mimo onega kola, na katerem je bila pritrjena lesena podoba sv. Miklavža s strešico, globok, ozek potok. Ob straneh so se v njem namakali široki, okrogli listi kalužnic in zgodaj odevelih potočnic. Voda pa se je mirno vila naprej po ravnini, da se je zdelo, kakor bi stala.

Božič ni vedel, kaj je. Vskriknil bi bil, toda v istem hipu je izpustil le grgrajoč glas iz sebe, potem pa je izginilo truplo za trenotek proti ilovnatemu dnu. Lajna se je na mestu obrnila nekolikrat v vodi, potem pa se je počasi potopila.

Slepec je med tem zopet prišel na površje; s stegnjenimi rokami se je preobrnil na trebuh, in potok ga je komaj znatno premikal naprej, dokler ni za nekaj hipov zopet izginil pod površje lenega potoka tam med širokimi listi odevelih kalužnic.

Tretji dan so ga našli. Korenine košatih jelš so ga ustavile, voda ga je rahlo naslonila na zeleno obal. Obraz je imel

obrnjen proti solncu. Obraz je bil resen. Ustnice so bile stisnjene, strogo nabrane, kakor da bi hotele nekaj povedati.

A ljudje, ki ga niso opazili, dokler je bil živ, niso znali brati očitanja na slepčevem obrazu . . .

O METULJU. ADAM SEVER. LJUBLJANA.

Beli oblaki so plavali po jasnem, smehljajočem se nebu in vetrič je pihljajal ter jih nosil dalje kot v sanjah, v sanjah o sreči in o čisti, visoki ljubezni.

Na poljani je cvetela rdeča cvetka v svečani lepoti. Duhtela je in napajala okolič s sladkostjo.

In prizibal se je iz gaja pisan metulj. Neskončno hrepenenje ga je vleklo k cvetlici, ki je cvetela in duhtela. Plaval je ob tihem logu in zrl boječe na poljano; ni se upal poleteti tja; cvetka se ni ozrla vanj, šepetala je z vetrom, ki jo je poljubljal v ljubezni.

Oblaki pa so se bleščali gori v višavi kot srebrni. Metulj jih je gledal strmeč ter si želel slišati rajsko muziko nad njimi, da bi postal vreden cvetlice na poljani.

Pisani metulj se je vzdignil ob tihem logu ter pričel leteti tja gori, kjer je veter nosil sanjave oblake. Dvignil se je nad logom solzeč se, a opojno rdeča cvetka ga ni pogledala.

Metulj pa se je hotel dvigniti nad oblake, da bi postal vreden cvetlice, in njegove solzice so padale na tihi gaj.

ŽENSKE V RUSIJI. BOŽIDAR TVORCOV. KALUGA.

V Moskvi je »društvo zboljšanja ženske usode«. V zadnji seji tega društva je E. V. Golovina vzbudila go-rečo besedo po naslednjem predmetu.